

Bijlage 1:

Inhoudelijk kader Innovatiebudget Beschermd Wonen 2017-2019

Innovatiebudget vanuit overschot Beschermd Wonen 2015

In 2015 was er ruim 2 miljoen euro overschot in het budget Beschermd Wonen. Bij het schrijven van het beleidskader is gebrainstormd over een manier om al in 2017 voor wat betreft Beschermd Wonen, vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Zorg en de regionale woonvisie, met de transformatie opgave uit het beleidskader maatschappelijke zorg 2017-2025 aan de slag te gaan. Uiteindelijk is besloten een budget van 1 miljoen beschikbaar te stellen voor innovatieve pilots Beschermd wonen. De innovatie is erop gericht dat inwoners die momenteel zijn aangewezen op Beschermd Wonen, daar waar mogelijk in staat worden gesteld zelfstandig te wonen met de bij hun ondersteuningsbehoefte passende begeleiding en ondersteuning.

Beleidskader Maatschappelijke zorg 2017 - 2025

De centrumgemeente Leiden ontvangt nu nog de middelen voor Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen. Deze centrumgemeentefunctie wordt afgebouwd. De verwachting is dat uiterlijk 2020 de invoering van een nieuw objectief verdeelmodel plaatsvindt waarbij het geld verdeeld wordt over alle gemeenten. Beschermd Wonen moet door elke gemeente in de thuisomgeving geboden kunnen worden en daarmee lokaal georganiseerd worden. Dit gebeurt mede op advies van 'de Commissie Toekomst Beschermd wonen' (Commissie Toekomst). De Commissie Toekomst heeft in november 2015, in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), een toekomstvisie gepubliceerd: 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis'. Hierin stelt de Commissie Toekomst de sociale inclusie van mensen met een (psychische) kwetsbaarheid centraal. In het beleidskader Maatschappelijke zorg hebben de gemeenten in Holland Rijnland een gedeelde gezamenlijke visie geformuleerd op de (toekomstige) uitvoering van de Maatschappelijke zorg¹.

Visie: inclusieve samenleving

Alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving. De inwoner die (tijdelijk) problemen heeft met het zelfstandig regie voeren, kan via de Wmo ondersteuning krijgen. Hierbij is lokale ondersteuning het uitgangspunt. De ondersteuning is dichtbij, op maat en in de eigen leefomgeving. Voor de groep inwoners die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen, en waarbij ondersteuning in de eigen omgeving tekortschiet, is (tijdelijk of permanent) opvang aanwezig. Onder opvang verstaan we wonen in één van de woonvormen van een instelling. Dit is waar mogelijk een tijdelijke situatie, waarbij er gestuurd wordt op herstel en uitstroom. Het doel is om inwoners zo snel mogelijk weer deel te laten nemen aan het maatschappelijk leven, naar eigen wensen en vermogen. Het deelnemen naar vermogen in de samenleving is ook afhankelijk van de mogelijkheden van de omgeving. Aandachtspunten zijn dan ook acceptatie van de omgeving en het voorkomen van uitsluiting en vereenzaming.

Wat wordt verstaan onder Beschermd Wonen?

Definitie Beschermd Wonen (Wmo 2015 artikel 1.1.1)

Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Beschermd Wonen is bedoeld voor personen met psychische of psychosociale problemen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Zij kunnen ten gevolge van hun psychiatrische aandoening of een combinatie van psychosociale problemen niet zelfstandig wonen en wonen daarom in een

¹ Maatschappelijke zorg is een overkoepelend begrip voor Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang/aanpak huiselijk geweld, verslavingszorg, OGGZ en Beschermd Wonen. Het doel van Maatschappelijke zorg is het voorkomen en verminderen van sociale uitsluiting van mensen met zware, vaak meervoudige problematiek en het ondersteunen en bevorderen van herstel van (psychisch) kwetsbare mensen.

instelling. Er is doorgaans 24 uur per dag oproepbare ondersteuning aanwezig. Beschermd Wonen kan verschillende doelen hebben:

- bevorderen en herstel van zelfredzaamheid en participatie;
- bevorderen van het psychisch en psychosociaal functioneren;
- stabiliseren van een psychiatrisch ziektebeeld;
- voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast;
- afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen.

Voor een deel van de cliënten is het Beschermd Wonen de opstap naar een zelfstandig bestaan. Voor een ander deel van de cliënten is de begeleiding in combinatie met de beschermende woonomgeving, levenslang nodig om hun situatie stabiel te houden.

Focus innovatie Beschermd Wonen

Op dit moment worden er op diverse gebieden nog belemmeringen ervaren die het zo zelfstandig mogelijk wonen van mensen die momenteel zijn aangewezen op Beschermd Wonen in de weg staan. Zo blijkt er in de voorzieningenstructuur een gat te zijn tussen begeleiding Wmo en Beschermd Wonen waardoor soms mensen aangewezen zijn op Beschermd Wonen in een intramurale setting terwijl zij met passende begeleiding ook zelfstandig zouden kunnen blijven wonen. Daarnaast is de stap om zelfstandig te wonen met begeleiding nu vaak te groot, omdat ondersteuning buiten de gebruikelijke kantooruren in een ambulante setting er niet is. Variatie van woon-zorg constructies is nodig om een geleidelijke wooncarrière richting zelfstandigheid mogelijk te maken. Het huidige gebrek aan variatie van woon-zorg constructies staat uitstroom uit Beschermd Wonen in de weg. Ook sluit op lokaal niveau de bestaande dienstverlening op het gebied van welzijn en participatie niet altijd aan bij de specifieke behoefte en vraag van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Hierdoor vindt men lastiger aansluiting in de buurt, blijft het herstel kwetsbaar en is er een grotere kans op vereenzaming en terugval. Een belangrijke randvoorwaarde om (begeleid) zelfstandig thuis te kunnen wonen is de beschikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen als hulp bij financiën, schuldhulpverlening, arbeidsmatige dagbesteding, maar ook vrijetijdsbesteding, mogelijkheden tot vrijwillige inzet et cetera . Tot slot is het van groot belang dat mensen met een psychische kwetsbaarheid die zelfstandig wonen, zich echt thuis voelen in hun wijk en aansluiting vinden bij/ worden opgenomen in de lokale gemeenschap. Dit gaat niet altijd vanzelf. De omgeving is minder tolerant dan we willen. Stigmatisering staat participatie in de weg.

Uit bovenstaande blijkt op welke vlakken innovatie in de huidige praktijk van Beschermd Wonen wenselijk is. Innovatieve pilots Beschermd wonen dienen dan ook hierop gericht te zijn. Daarbij dienen pilots bij te dragen aan één of meer van de volgende doelstellingen:

- Vermindering van de instroom van cliënten in de 24-uursvoorzieningen voor Beschermd Wonen voor personen vanaf 18 jaar;
- Beweging van intramurale naar (intensief) ambulante begeleiding, waarbij de cliënt zelfstandig woont;
- Realiseren van kleinschalige woonvarianten, gebaseerd op het scheiden van wonen en zorg verspreid over de regio;
- Versterken van de steunstructuren rond de cliënt in de wijk.

Deze doelstellingen vormen het uitgangspunt bij de uitvraag van innovatieve pilots Beschermd Wonen. Verdere voorwaarden voor inzet van het innovatiebudget zijn uitgewerkt in de 'Subsidievoorwaarden Innovatiebudget Beschermd Wonen 2017-2019'. Dit document alsmede een concept aanvraagformulier zijn als bijlagen toegevoegd.